

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ชนกลุ่มน้อย (Racial Minority) ที่เป็นชาวเขาที่อาศัยอยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย มีทั้งหมด 6 เผ่าด้วยกัน คือแม้วหรือม้ง เย้า กะเหรี่ยง ล่าหู่หรือมูเซอ อะข่าหรืออีกอ และลีซอซึ่งแต่ละเผ่ามีขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ภาษา ศาสนา ตลอดจนวิถีชีวิตความเป็นอยู่แตกต่างจากคนไทยทั่วไปบนพื้นราบ ทั้งยังมีความแตกต่างกันระหว่างแต่ละเผ่าด้วยกัน สำหรับวิทยานิพนธ์นี้จะเจาะจงศึกษาเฉพาะเผ่าล่าหู่ เพราะผู้วิจัยมีเชื้อสายเป็นเผ่านี้โดยกำเนิด จึงมีความมั่นใจว่าอาจสามารถทำการวิจัยเกี่ยวกับเผ่านี้ได้ดีกว่าเผ่าอื่น ๆ อีกทั้งมีเวลาและทุนทรัพย์จำกัด จึงไม่สามารถจะศึกษาทุก ๆ เผ่ารวมกันในการวิจัยนี้ได้

ชาวเขาเผ่าล่าหู่ในประเทศไทยมี 22,584 คน ซึ่งอาศัยอยู่ใน 179 หมู่บ้านใน 5 จังหวัดภาคเหนือของประเทศไทย² คือจังหวัดเชียงใหม่มีประชากร 8,225 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 36 ของประชากรล่าหู่รวมทั้งหมด จังหวัดเชียงรายมีประชากร 10,858 คน หรือคิดเป็น

¹ ชนกลุ่มน้อยในภาคเหนือของประเทศไทยที่ไม่ได้จัดให้อยู่ในจำพวกชาวเขา เนื่องจากไม่ได้อยู่บนเขาเป็นหลัก อาจแบ่งออกได้เป็นพวกเชื้อสายลัวะ ไทยใหญ่ จีนฮ่อ และจีนสาขาอื่น ๆ

² ศูนย์วิจัยชาวเขา, "ตัวเลขเกี่ยวกับชาวเขาในประเทศไทย," (เชียงใหม่: ศูนย์วิจัยชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์, 2519).

ร้อยละ 48 จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีประชากร 2,434 คน หรือ 11 จังหวัดตากมีประชากร 962 คน หรือร้อยละ 4 จังหวัดลำปางมีประชากร 105 คน หรือร้อยละ 0.50 จึงอาจกล่าวได้ว่า จังหวัดเชียงรายและเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่ชาวเขาเผ่าลาฮู่อยู่กันมากที่สุด และจังหวัดลำปางรวมทั้งจังหวัดตากเป็นจังหวัดที่ชาวเขาเผ่านี้ตั้งถิ่นฐานอยู่กันน้อยที่สุด เฉพาะภายในจังหวัดเชียงรายและเชียงใหม่ แหล่งที่พบว่าพวกเขาลาฮู่ตั้งถิ่นฐานอยู่กันหนาแน่นที่สุดมีเพียง 3 อำเภอในจังหวัด เชียงใหม่ ซึ่งได้แก่อำเภอเชียงดาว อำเภอฝาง และกิ่งอำเภอแม่อาย ส่วนจังหวัดเชียงรายมีเพียง 3 อำเภอเช่นเดียวกัน ซึ่งได้แก่อำเภอเมือง อำเภอแม่จัน และอำเภอแม่สรวย

ชาวเขาเผ่าลาฮู่ส่วนใหญ่มีอาชีพหลักทำการเกษตรแบบ "การทำไร่เลื่อนลอย" (Swidden Farming หรือ Shifting Cultivation) และพืชที่พวกเขาลาฮู่ผลิตอาจแบ่งได้เป็น 2 จำพวกใหญ่ดังต่อไปนี้คือ

1. พืชยังชีพ¹ (Subsistence Crop) ซึ่งได้แก่ข้าวคอกหรือข้าวไร่เป็นพืชหลัก นอกจากนี้ยังมีพืชผักสวนครัวตามฤดูกาล ซึ่งอาจแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น
2. พืชเงิน² (Cash-crop) ได้แก่ฝิ่นคิบ พริกใหญ่ งา ละหุ่ง ถั่วแดง กาแฟ และพืชอื่น ๆ แตกต่างกันไปตามฤดูกาลและสภาพภูมิอากาศของท้องถิ่น การผลิตฝิ่นคิบรวมทั้งพริกใหญ่ซึ่งเคยมีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่งในอดีต พบว่ามีแนวโน้มที่จะลดลง สาเหตุอาจเนื่องจากพวกเขาลาฮู่ได้เริ่มตอบสนองการเรียกร้องของเจ้าหน้าที่ทางบ้านเมืองให้เลิกการปลูกฝิ่น หรืออาจเป็นระยะที่พวกเขาลาฮู่เริ่มยอมรับสิ่งใหม่ ๆ จากสังคมของคนไทยพื้นราบมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องการจะเอาอย่างคนไทยพื้นราบมากขึ้นทั้งด้านการเกษตรและการประกอบอาชีพทำอื่น ๆ จึงความสนใจในการปลูกฝิ่นได้ลดลงไปจากเดิม ส่วนการผลิตพริกใหญ่นั้น เขาลาฮู่ได้ประสบ

¹ พืชที่ผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือน

² พืชที่ผลิตเพื่อขาย

ความล้มเหลวในการผลิตติดต่อกันมาเป็นเวลาหลายปีแล้ว เนื่องจากโรคพิษระบาดหนักทุกปี ซึ่งอยู่นอกเหนือความสามารถของพวกเขาที่จะแก้ไขได้

พืชบางชนิดอาจเป็นทั้งพืชยังชีพและพืชเงิน เช่น ข้าวโพด เพราะพวกเขาปลูกข้าวโพดเพื่อบริโภคเป็นส่วนหนึ่งและส่วนที่เหลือจะขาย และสำหรับวัตถุประสงค์ที่พวกเขาปลูกพืชเงินพวกเขาจะไปกับพืชยังชีพนั้นเพื่อที่จะได้เงินสดมาใช้จ่ายในการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคต่าง ๆ จากพื้นราบเช่น อารูซัน เครื่องกระสุนปืน เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนยารักษาโรคและสิ่งอื่น ๆ เพราะไม่สามารถผลิตเองได้ อีกทั้งเพื่อที่จะมีเงินสดสำรองไว้จะนำไปซื้อข้าวสารจากพื้นราบมาบริโภค เมื่อประสบกับการผลิตข้าวไร่ไม่ไค้ผล

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีดินแดนส่วนหนึ่งอยู่ในบริเวณสามเหลี่ยมทองคำ¹ (The Golden Triangle) ซึ่งเดียวกับประเทศเพื่อนบ้านอีก 2 ประเทศ คือ สหภาพพม่าและลาว จึงได้ประสบปัญหาประเภทเดียวกันที่เกิดจากชาวเขาบางเผ่าติดต่อกันมาเป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 2 ทศวรรษแล้ว และปัญหากังกลาวซึ่งอาจสรุปได้คงคือไปมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงขึ้นทุกปี

1. ปัญหาการทำลายป่า วิธีการเกษตรที่พวกเขาส่วนใหญ่ยึดถือทำกันอยู่คือการทำไร่เลื่อนลอยนั้นทำกันอย่างไม่ถูกหลักวิชาการ จึงทำให้ได้ผลผลิตต่ำและดินจืดลง²

¹ ดินแดนที่มีการผลิตและจำหน่ายฝิ่นใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลกซึ่งประกอบด้วย 3 จังหวัดภาคเหนือของประเทศไทยซึ่งได้แก่จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน รัฐบาลหรือรัฐไทยใหญ่ของสหภาพพม่ารวมทั้งดินแดนตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศลาว

² แม้ว่าที่ดินเปล่งเค็มนั้นสามารถกลับมาใช้เพาะปลูกได้หลังจากไถทิ้งเพื่อพักดินไว้ (Fallow) ช่วงระยะหนึ่งประมาณ 5 ปี แต่คราบไถที่ยังหาเปล่งใหม่ (Virgin Land) ได้พวกเขาก็ไม่นิยมกลับมาใช้เปล่งเค็ม เพราะพวกเขาเชื่อว่าเปล่งใหม่ย่อมให้ผลผลิตสูงกว่าเปล่งเก่า

อย่างรวดเร็วจึงจำเป็นต้องละทิ้งที่ไร่แปลงเดิมแล้วหาแปลงใหม่มาเพาะปลูกเป็นประจำ ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้พวกเขาส่วนใหญ่จำเป็นต้องโยกย้ายไปตั้งถิ่นฐานที่อยู่นอกแหล่งใหม่บ่อย ๆ เป็นผลให้ป่าบนเขาและบริเวณต้นน้ำลำธารถูกทำลายไปเป็นจำนวนมากทุกปี ซึ่งทำให้ปริมาณของน้ำในแม่น้ำสายต่าง ๆ ที่มีแหล่งกำเนิดจากบริเวณที่พวกเขาทำไร่เลื่อนลอยนั้นลดลง และเมื่อเกิดมีฝนตกหนักจะทำให้หน้าป่าไหลลงจากบนเขาไปสู่ที่ราบอย่างรวดเร็วและทำให้เกิดน้ำท่วมที่ราบ

2. การเพาะปลูกพืชที่ผิดกฎหมาย การปลูกและจำหน่ายฝิ่นของพวกเขานั้นนอกจากจะผิดกฎหมายแล้วยังก่อให้เกิดปัญหายาเสพติดในหมู่คนไทยโดยเฉพาะเยาวชนที่อยู่ในวัยเรียนหนังสือต้องตกเป็นทาสของยาเสพติดให้โทษและเสียอนาคตไปเป็นจำนวนมากทุกปี นอกจากนี้หลายประเทศในโลกโดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาได้เรียกร้องต่อประเทศไทยเป็นประจำเพื่อให้จำกัดการปลูกฝิ่นที่บริเวณสามเหลี่ยมทองคำให้หมดสิ้นไปโดยเร็วที่สุด เพราะสังคมของชาวอเมริกันในปัจจุบันได้รับความเดือดร้อนอย่างหนักเนื่องจากยาเสพติดจากภูมิภาคนี้ที่ถูกลักลอบนำเข้าไปแพร่ระบาดในสหรัฐอเมริกาเป็นจำนวนมาก

3. ปัญหาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ เนื่องจากการที่ชาวเขาส่วนใหญ่ไม่สามารถอยู่เป็นหลักเป็นแหล่งอย่างถาวรดังที่ไคกล่าวมาแล้วนั้น ทำให้ยุ่งยากแก่การปกครองและรักษาความปลอดภัยในท้องที่ นอกจากนี้การที่ชาวเขาส่วนใหญ่ตั้งหมู่บ้านอยู่ที่ดินแดนที่ติดกันการทางไกลจากการคมนาคมและความเจริญและอยู่กันอย่างโดดเดี่ยว คือมีการติดต่อกับคนไทยในพื้นที่ราบน้อยนั้นทำให้ชาวเขาส่วนใหญ่หลังจากทั้งในด้านการศึกษาและการอนามัย กล่าวคือ เขียนอ่าน และพูดภาษาไทยไม่เป็น ประกอบกับไม่ทราบว่าตนเองมีหน้าที่และสิทธิของพลเมืองอย่างไรบ้าง และบางคนยังมีการลักลอบเข้าออกประเทศเป็นประจำระหว่างไทยกับประเทศใกล้เคียงที่มีพรมแดนติดต่อกับไทย ซึ่งทั้งหมดที่ไคกล่าวมานี้ อาจเป็นสิ่งที่อำนวยความสะดวกให้ประเทศอื่น ๆ ที่ไม่หวังดีต่อประเทศไทยใช้พวกเขาเป็นเครื่องมือในการบ่อนทำลายความมั่นคงปลอดภัยของประเทศไทยได้ง่าย

เนื่องจากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจกชาวเขาคังกล่าวมีผลเสียหายต่อเศรษฐกิจสังคม และความมั่นคงปลอดภัยของประเทศชาติคังกล่าวมาข้างต้น ฉะนั้น รัฐบาลทุกสมัยตั้งแต่ 2503 เป็นต้นมาได้มอบหมายให้กรมประชาสงเคราะห์แก้ปัญหาคังกล่าวให้หมดสิ้นไป ในระยะต่อมาได้ปรากฏว่าปัญหาชาวเขาได้ทวีความรุนแรงขึ้นอย่างรวดเร็วและอยู่นอกเหนือขีดความสามารถของกรมประชาสงเคราะห์ที่จะแก้ไขได้ จึงมีหน่วยงานหรือโครงการอื่น ๆ เข้ามามีบทบาทเพื่อยื่นมือเข้าเสริมและผนวกภาระของกรมประชาสงเคราะห์เช่นเมื่อปี 2512 โครงการพัฒนาชาวเขาในพระบรมราชานุเคราะห์และกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในประเทศ (กอ.รมน) ในปี 2515 ได้มีโครงการเกษตรที่สูงไทย-ออสเตรเลีย (Thai-Australian Highland Agronomy Project) ในปี 2516 ได้มีโครงการปลูกพืชทดแทนดินของสหประชาชาติ และในปี 2520 กรมป่าไม้เริ่มมีบทบาทในการแก้ปัญหาชาวเขาคังกล่าวข้างต้น

วิธีของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ใช้ในการแก้ปัญหาชาวเขาอาจสรุปได้คังต่อไปนี้คือ

1. การพัฒนาและส่งเสริมการเกษตร แนะนำส่งเสริมให้ชาวเขาปลูกพืชยืนต้นรวมทั้งพืชล้มลุกและพืชผักอื่น ๆ ที่สามารถใช้พื้นที่แปลงเดิมปลูกติดต่อกันได้ตลอดทุกปี อีกทั้งให้ผลตอบแทนเท่ากับหรือสูงกว่าดินหรือพืชชนิดอื่น ๆ ที่ชาวเขาเคยปลูกโดยวิธีทำไร่เลื่อนลอย เพื่อให้ชาวเขาลึกถึงการทำไร่เลื่อนลอยและการปลูกดิน
2. การพัฒนาอาชีพ แนะนำส่งเสริมให้พวกชาวเขาใช้เวลาว่างในการผลิตสินค้าหัตถกรรมประจำเผ่าและขายให้กับนักท่องเที่ยวจากจังหวัดอื่น ๆ รวมทั้งนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ เพื่อเป็นการเสริมรายได้แก่ชาวเขานอกจากการเกษตร ตลอดจนแนะนำชักชวนให้พวกชาวเขาหันไปประกอบอาชีพอื่น ๆ ที่ไม่จำเป็นต้องอาศัยที่ดินเช่นไปเป็นกรรมกรรับจ้างปลูกป่าให้กับหน่วยงานของกรมป่าไม้หรืออื่น ๆ เพื่อเป็นการทดแทนรายได้จากการเกษตร

3. การส่งเสริมการศึกษา จัดตั้งโรงเรียนในหมู่บ้านชาวเขาแล้วจัดหาครูไปสอน เพื่อที่จะให้พวกเขามีโอกาสที่จะเรียนพูด อ่าน และเขียนภาษาไทยได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จะให้เด็กชาวเขาที่มีโอกาสที่จะได้รับการศึกษาขั้นมูลฐาน ตลอดจนส่งให้พวกเขาเลือกสมัคร ยอมรับระบบการปกครองและสิทธิการเมืองที่ผู้มีอำนาจในประเทศกำลังใช้อยู่ในเวลานี้ และให้ สนับสนุนนโยบายของรัฐบาลชุดที่กำลังมีอำนาจและทำการปกครองอยู่ในเวลานั้น ๆ ตลอดจนให้ความจรรงรักภักดีต่อประเทศไทย

สำหรับเวลาสูญจากการปลูกฝิ่นนั้นได้กล่าวมาแล้วว่ามีแนวโน้มที่จะลดลง โดยเฉพาะ พวกที่นับถือศาสนาคริสต์นั้นได้เลิกการปลูกฝิ่นไปตั้งแต่แรกเริ่มที่เขามานับถือคริสต์ ส่วนพวกที่นับถือ ฝิ่นนั้นยังมีบางหมู่บ้านที่ยังยึดถืออาชีพปลูกฝิ่น แต่มีแนวโน้มที่จะลดลง เนื่องจากพบว่าพวกลาซูลุเหล่านั้น จำนวนมากพยายามหาโอกาสที่จะละทิ้งถิ่นฐานที่อยู่เดิมของตนบนเขาแล้วอพยพโยกย้ายลงมาตั้ง หมู่บ้านอยู่ที่พนราบ เพราะต้องการทำนาค่าและประกอบอาชีพอื่น ๆ เช่นเดียวกับพวกภรรยาคนไทย ที่พนราบทำกัน ซึ่งการโยกย้ายดังกล่าวจะทำให้พวกลาซูลุไม่สามารถปลูกฝิ่นได้อีกเพราะสภาพ ภูมิอากาศที่พนราบไม่อำนวย

การที่พวกลาซูลุที่ปลูกฝิ่นจำนวนมากมีแนวโน้มที่จะเพิ่มการอพยพลงมาตั้งหลักแหล่งใหม่ที่ พนราบมากขึ้นนั้นอาจทำให้จำนวนผู้ปลูกรวมทั้งปริมาณฝิ่นของเขานั้นลดลงไปจากเดิม แต่ส่วนปัญหา การโค่นไม้ทำลายป่านั้นอาจจะยังไม่ลดลง เนื่องจากพบว่าพวกลาซูลุส่วนใหญ่แม้ว่าได้โยกย้ายลงมา อยู่ที่พนราบแล้วก็ตาม ยังคงจำเป็นต้องทำไร่ เลื่อนลอยต่อไปอีกตามไหล่เขาที่อยู่ไม่ห่างไกลจาก พนราบ เพราะเมื่อได้โยกย้ายเข้ามาแล้ว มักจะประสบปัญหาที่ดินทำกินในพื้นที่พนราบมีไม่เพียงพอ หรือไม่สามารถซื้อได้เนื่องจากราคาที่ดินสูงมาก

ฉะนั้นอาชีพการเกษตรของชาวเขาเผ่าลาหู่ในขณะนี้อาจแบ่งออกได้เป็น 6 จำพวกใหญ่ ๆ ทั่วกันดังต่อไปนี้¹

1. ทำไร่เลื่อนลอยและปลูกฝิ่น (Swidden Cultivation with Opium)
2. ปลูกพืชยืนต้นทำไร่เลื่อนลอยและปลูกฝิ่น (Tree Crops and Swidden Cultivation with Opium)
3. ปลูกพืชยืนต้นทำไร่เลื่อนลอยแต่ไม่ปลูกฝิ่น (Tree Crops and Swidden Cultivation without Opium)
4. ทำไร่เลื่อนลอยแต่ไม่ปลูกฝิ่น (Swidden Cultivation without Opium)
5. ทำนาคำทำไร่เลื่อนลอยแต่ไม่ปลูกฝิ่น (Wet-rice and Swidden Cultivation without Opium)
6. ทำการเกษตรแบบถาวรที่พื้นราบ (Settled Lowland-cultivation)

จะเห็นได้ว่าปัญหาการปลูกฝิ่นเกิดจากพวกลาหู่ที่ประกอบกรเกษตรแบบ 1 และ 2 ส่วน ปัญหาการทำลายป่านั้นเกิดขึ้นจากพวกที่ประกอบกรเกษตรแบบ 1 ถึง 5 ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ปัญหาการทำไร่เลื่อนลอยเป็นปัญหาสำคัญที่สุดที่จำเป็นจะต้องแก้ไขอย่างรีบด่วนสำหรับเผ่านี้

¹ หมายเหตุ 1962-63 อาจารย์พิทยา สายหู่ ได้จำแนกวิธีการเกษตรของลาหู่อยู่ในเพียงประเภทที่ 1 ประเภทเดียว (ดู Pattaya Saihoo, "The Hill Tribes of Northern Thailand," (Bangkok: Sompong Press Ltd. Part., 1970), p.62.) และเมื่อปี 1977 คุณสนธิ วงศ์ระเสริฐ ได้แบ่งไว้เป็น 3 จำพวก คือทำไร่เลื่อนลอยอย่างเดี่ยว ทำไร่เลื่อนลอยและนาคำ และทำนาคำอย่างเดี่ยว (ดู Sanit Wongsprasert, "The Sociocultural and Ecological Determinants of Lahu Population Structure," (Chiangmai: Tribal Research Center, 1977), p.13.)

ไกล่เกลี่ยมาแล้วว่าการพัฒนาและส่งเสริมการเกษตร เป็นวิธีหนึ่งที่หน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชาวเขาได้ใช้ในการแก้ปัญหาชาวเขา และการพัฒนาและส่งเสริมการเกษตรชาวเขาคงกล่าวจะสำเร็จลุล่วงได้นั้นย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยใหญ่ ๆ 3 ประการด้วยกันคือ

1. อุปสงค์ของตลาด (Market Demand) สำหรับพืชที่ส่งเสริมให้ชาวเขาปลูกมีมากน้อยเพียงใด

2. ปัญหาในการผลิตมีมากน้อยเพียงใด กล่าวคือพวกชาวเขาสามารถจัดหาที่ดินและแหล่งน้ำใช้เพื่อการเพาะปลูก แหล่งเงินทุนและสินเชื่อทางการเกษตร เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย ยากำจัดศัตรูพืช เครื่องมือเครื่องใช้ในการเกษตร และแรงงานให้เพียงพอหรือไม่ หรือผู้ที่ไปส่งเสริมเกษตรของชาวเขานั้นสามารถจัดหาปัจจัยทางการผลิตต่าง ๆ ดังกล่าว รวมทั้งเจ้าหน้าที่การเกษตรให้กับพวกชาวเขาอย่างเพียงพอหรือไม่ ตลอดจนพวกชาวเขามีแรงจูงใจที่จะผลิตพืชที่ปลูกส่งเสริมมากน้อยเพียงใด

3. ชาวเขามีประสบการณ์ความรู้ความชำนาญและความสามารถมากน้อยเพียงใดในการปฏิบัติหน้าที่ทางการตลาดเพื่อให้ผลิตผลของตนถึงมือผู้บริโภคโดยให้เกิดความพอใจแก่ผู้บริโภคและให้ผลตอบแทนแก่ตนเองมากที่สุด หรือผู้ที่ดำเนินการส่งเสริมการเกษตรของชาวเขานั้นมีขีดความสามารถสูงต่ำมากน้อยเพียงใดในการจะช่วยพวกชาวเขาในการแก้ปัญหาด้านการตลาด

ดังนั้นการที่จะแก้ปัญหาชาวเขาเผ่าลาฮู่โดยวิธีส่งเสริมการเกษตรให้ได้ผลนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยเหลือพวกลาฮู่ในการแก้ปัญหาทางการตลาดสำหรับพืชแต่ละชนิดที่ส่งเสริมให้ปลูกด้วย การที่จะช่วยแก้ปัญหาด้านการตลาดดังกล่าวได้ย่อมมีประสิทธิภาพนั้นย่อมจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลที่มีความถูกต้องและทันต่อเหตุการณ์เกี่ยวกับปัญหาด้านการตลาดที่พวกลาฮู่ได้ประสบอยู่

ในปัจจุบัน ฉะนั้นผู้วิจัยได้สนใจที่จะศึกษาปัญหาด้านการตลาดของชาวเขาเผ่านี้ เนื่องจาก การศึกษาปัญหาดังกล่าวยังมีน้อย¹

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือเพื่อจะทำการศึกษาเกี่ยวกับ

1. พืชเงินที่สำคัญ และหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจในการผลิตของชาวเขาเผ่าลาฮู ในภาคเหนือของประเทศไทยเมื่อะไรบ้างในรอบปี 2520-21
2. เกษตรกรชาวเขาเผ่าลาฮูได้มีการปฏิบัติหน้าที่ทางการตลาดมากน้อยเพียงใด ในรอบปี 2520-21 เกี่ยวกับ ด้านการเก็บรักษา การจัดแยกชั้นคุณภาพของพืชผล การสืบราคา และการรับฟังข่าวสารค่าราคาพืชผล การขนส่ง การขาย และการเงิน
3. เพศ เชื้อสาย ประเภท และจำนวนของผู้ซื้อพืชผลในหมู่บ้านเกษตรกรชาวเขาเผ่าลาฮูในรอบปี 2520-21
4. ราคาพืชผลที่เกษตรกรชาวเขาเผ่าลาฮูได้รับในรอบปี 2520-21
5. ต้นทุนด้านการตลาดของเกษตรกรชาวเขาเผ่าลาฮูในรอบปี 2520-21

¹ ผลการศึกษาของนักสังคมศาสตร์คือ "Lahu Trade and Commerce" โดย Sanit Wongsprasert (The Journal of Siam Society, Vol.63, Jul.1975) และ "รายงานการสำรวจภาวะตลาดและผลิตผลทางการเกษตรเพื่อขายของชาวเขาในจังหวัด เชียงใหม่" โดยชอบ ศราอนันต์ (ศูนย์วิจัยชาวเขา, กรมประชาสงเคราะห์ 2515) นั้น พอจะให้สภาพการตลาดของพวกชาวเขาเผ่าลาฮูไ้บ้าง แมว่านักวิจัยทั้งสองท่านไม่ได้มาจาก สาขาบริหารธุรกิจหรือการตลาดโดยตรงก็ตาม

สมมติฐานในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัยมี 5 ข้อ คือ

1. พืชเงินที่สำคัญประกอบด้วยพืชล้มลุกเป็นส่วนใหญ่และเกษตรกรชาวเขาเผ่าลาฮู่ส่วนใหญ่อาศัยราคาตลาดเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจในการผลิตในรอบปี 2520-21
2. เกษตรกรชาวเขาเผ่าลาฮู่ได้มีการปฏิบัติหน้าที่ทางการตลาดมากกว่าผู้ซื้อในรอบปี 2520-21
3. ในจำนวนทั้งหมดของผู้ที่มารับซื้อพืชผลยังหมู่บ้านชาวเขาเผ่าลาฮู่ในรอบปี 2520-21 เป็นพ่อค้าคนไทยพื้นเมือง เพศชายจากตลาดค้าบมากที่สุด
4. ความแตกต่างของราคาระหว่างเกษตรกรชาวเขาเผ่าลาฮู่ในแต่ละหมู่บ้านมีน้อยเมื่อเทียบกับความแตกต่างของราคาระหว่างหมู่บ้านในรอบปี 2520-21
5. ค่าขนส่งเป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่สุดในส่วนประกอบของต้นทุนด้านการตลาดของเกษตรกรชาวเขาเผ่าลาฮู่ในรอบปี 2520-21

วิธีการที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์หน้าที่ทางการตลาด (Functional Approach) ซึ่งเป็นแบบพรรณนา (Descriptive Approach) และในการศึกษาปัญหาทางการตลาดของชาวเขาเผ่าลาฮู่โดยวิธีการตั้งกล่าวผู้วิจัยได้แยกศึกษาหน้าที่ทางการตลาด (Marketing Functions) ที่พวกเขาได้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. การเก็บรักษาพืชผลก่อนขาย (Storage)
2. การจัดแบ่งชั้นคุณภาพพืชผล (Standardization and Grading)
3. การสืบและการรับฟังข่าวสารค่านราคา (Price Information)
4. การขนส่ง (Transportation)
5. การขาย (Selling)

¹ วิธีการศึกษาปัญหาทางการตลาดซึ่งอาจเรียกว่าเป็นวิธีพรรณนา ยังมีอีกอย่างน้อย 3 วิธีด้วยกัน คือ Institutional Approach (ดู Richard L. Kohls and W. David Downey, Marketing of Agricultural Products, 4th ed. (New York: Mcmillan Publishing Co., Inc., 1972), pp.19-24.), Market Structure Analysis Approach (ดู Dale C. Dahl and Jerome W. Hammond, Market and Price Analysis: The Agricultural Industries, (New York: McGraw-Hill Book Company, 1977), pp.233-244.) และ Analytical Economic Approach (ดู Geoffrey S. Shepherd and Gene A. Futrell, Marketing Farm Products: Economic Analysis, 5th ed. (Ames, Iowa: The Iowa State University Press, 1969), pp.25-29.)

² ส่วนประกอบของหน้าที่ทางการตลาดอาจแบ่งออกได้มากกว่า 6 ข้อ แต่สำหรับการวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเพียง 6 ข้อเท่านั้น เนื่องจากสภาพความเป็นจริงของเผ่าลาฮู่ในขณะทำการวิจัยนี้ไม่สามารถแบ่งออกได้มากกว่า 6 ข้อ

6. การเงินหรือภาวะหนี้สิน (Financing)

หลังจากได้แยกหน้าที่ทางการตลาดออกเป็น 6 ข้อด้วยกันดังที่ได้อธิบายมาข้างต้นแล้ว
 ขั้นต่อไปผู้วิจัยเริ่มตั้งคำถามเกี่ยวกับแต่ละข้อว่าพวกเขาจะปฏิบัติโดยวิธีใดและมากน้อยเพียงใด
 ซึ่งจากคำตอบที่ได้มาสำหรับคำถามเหล่านี้จะสามารถทราบถึงปัญหาทางการตลาดที่พวกเขากำลัง
 ประสบอยู่ ขั้นต่อไปก็คือการหาคำตอบสำหรับคำถามดังกล่าวซึ่งมีเพียง 2 วิธีเท่านั้นที่จะทำได้สำหรับ
 เค้าเหล่านั้น คือการเดินทางไปในหมู่บ้านต่างๆ แล้วทำการสังเกตการณ์ (Observations)
 โดยตนเอง หรืออีกวิธีหนึ่งก็คือจัดสัมมนาเกี่ยวกับพวกเขาจำนวนหนึ่งแล้วทำการสัมภาษณ์โดย
 ใช้แบบสอบถามที่ได้เตรียมไปล่วงหน้า ผู้วิจัยได้ใช้วิธีหลังเพราะวิธีแรกนั้นต้องใช้เวลาและจำนวน
 เงินมากจึงไม่เหมาะสมสำหรับการวิจัยระดับเตรียมวิจัยวิทยานิพนธ์ ส่วนรายละเอียดในการหา
 คำตอบสำหรับที่กล่าวมาแล้วนั้นจะอธิบายในบทต่อไป

หน้าที่ต่าง ๆ ทางการตลาดนั้นไม่สามารถตัดออกหรือหลีกเลี่ยงกันได้แต่อาจสับเปลี่ยนกัน
 ทำแทนได้ระหว่างเกษตรกรกับผู้บริโภคหรือผู้บริโภคนั้นเองที่จะเคลื่อนย้ายไปสู่มือผู้
 บริโภค ดังนั้นถ้าจะให้ระบบการตลาดมีประสิทธิภาพและเกิดผลตอบแทนสูงสุดกับผู้ที่เกี่ยวข้องของทุกฝ่าย
 ไม่ว่าจะเป็นเกษตรกรผู้ผลิตพืชผล พ่อค้าคนกลาง หรือผู้บริโภคแล้ว ควรศึกษาว่าใครทำหน้าที่ใดได้ดีแค่ไหน
 และทำได้มากน้อยเพียงใดเพื่อจะนำไปพิจารณาแก้ไขกันได้

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้จะจำกัดขอบเขตของการศึกษาเฉพาะในเรื่อง

1. พืชเงินที่ทำรายได้มากที่สุดและมีคนปลูกกันมากที่สุดในแต่ละหมู่บ้านของชาวเขา
 เค้าเหล่านั้น
2. ประสิทธิภาพในการผลิตทางด้านจำนวนพื้นที่ที่เคยปลูกพืช ชนิด และขนาดของเนื้อที่
 เพาะปลูก หลักเกณฑ์ในการตัดสินใจการผลิต ผลผลิตเพื่อขายและการทำสัญญาการผลิต

3. การเก็บรักษาพืชผลก่อนขาย วิธีการแบ่งต้นทุนคุณภาพของพืชผล การสืบราคาพืชผลก่อนขาย การขนส่ง การชำระเงินจากผู้ซื้อ แหล่งที่ขาย เวลาที่ขายหลังเก็บเกี่ยว พืชที่ขายเขียว การกั้มเงิน เพศ เชื้อสาย ประเภท และที่อยู่ของผู้ซื้อ ราคาพืชผลระดับหมู่บ้าน และต้นทุนคานการตลาดซึ่งจะทำการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับแต่ละรายการเท่าที่จำเป็น เพื่อนำไปตัดสินใจยอมรับหรือปฏิเสธข้อสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ในหัวข้อที่ผ่านมา

หัวข้อที่ไม่รวมอยู่ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

1. หน้าที่ทางการตลาด ต้นทุนคานการตลาด และการดำเนินงานของผู้รับซื้อพืชผล
2. เงิน และพืชยังชีพ
3. ส่วนต่างทางการตลาด (Marketing Margins)
4. การวิเคราะห์ราคาตามสมมติฐานข้อ 4 สำหรับพืชเงินที่มีผู้ปลูกน้อยในคานจำนวนครัวเรือนและจำนวนหมู่บ้าน

¹ คำว่า "ขายพืชเขียว" เป็นวิธีการขายพืชที่นิยมกันในจังหวัดภาคเหนือ ก็คือการขายพืชผลก่อนเก็บเกี่ยว (คู่มือเศรษฐกิจการเกษตร, "การตลาดสินค้าเกษตรและปศุสัตว์ในภาคเหนือของประเทศไทย พ.ศ.2515," เอกสารเศรษฐกิจการเกษตรเลขที่ 103, (กองเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานปลัดกระทรวง, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2519 หน้า 39.)

การจำกัดความของภาษาเฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ลาชู่	มีความหมายอย่างเดียวกับคำว่า "มูเซอ" และในการวิจัยนี้จะใช้เฉพาะคำว่า "ลาชู่" อย่างเดียว
เกมตกรกร	หมายถึงผู้ที่มามีอาชีพหลักในการผลิตพืชผลของตนเองคิดต่อกันมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 12 เดือน ในระหว่างสิงหาคม 2520 ถึงกรกฎาคม 2521
คนไทยพื้นเมือง	หมายถึงชนกลุ่มเชื้อสายไทยที่อาศัยอยู่ในพื้นที่สูงในภาคเหนือของประเทศไทย และใช้ภาษา "คำเมือง" มาตั้งแต่เด็ก
พืชปลูก	หมายถึงพืชที่มั่งจรวงอายุไม่น้อยกว่า 12 เดือนนับตั้งแต่วันเริ่มแรกปลูก
พืชยืนต้น	หมายถึงพืชที่มั่งจรวงอายุไม่น้อยกว่า 12 เดือนนับตั้งแต่วันเริ่มแรกปลูก
พืชทดแทน	หมายถึงพืชที่ทางราชการ หรือองค์การ หรือบุคคลอื่น ๆ แนะนำให้เกษตรกรลาชู่ปลูกแทนฝิ่น
พืชยังชีพ	หมายถึงพืชที่ผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก
พืชเงิน	หมายถึงพืชที่ผลิตเพื่อขายเป็นรายได้ของครอบครัวเป็นหลักและแตกต่างจากพืชเศรษฐกิจซึ่งมีความสำคัญมากกว่าพืชอื่น ๆ ทางด้านการส่งออกไปยังต่างประเทศ

ผู้ซื้อ	หมายถึงบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่รับซื้อพืชผลจากเกษตรกรรายอยู่ในระหว่างเดือนสิงหาคม 2520 ถึงกรกฎาคม 2521 เพื่อขายต่อหรือบริโภคเอง
การตลาด	หมายถึงการปฏิบัติกิจกรรมทางธุรกิจเพื่อจะเคลื่อนย้ายพืชผลจากหมู่บ้านหรือไร่นาของเกษตรกรรายไปสู่มือผู้ใช้หรือผู้บริโภคคนสุดท้าย
ตลาดพื้นราบ	หมายถึงแหล่งซื้อขายพืชผลทางการเกษตรในพื้นที่ราบซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ระดับคือตลาดตำบล อำเภอ และจังหวัด
ขายพืชเขียว	หมายถึงการขายพืชผลบางส่วนหรือทั้งหมดก่อนเก็บเกี่ยวในรูปแบบเงินสดหรือเงินเชื่อ และบางครั้งเรียกว่า "ตกเขียว"
ภาคเหนือ	หมายถึงภูมิภาคของประเทศไทยซึ่งประกอบด้วยจังหวัดตาก กำแพงเพชร สุโขทัย พิษณุโลก เพชรบูรณ์ อุดรคิติกดิ์ ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน เชียงใหม่ เชียงราย และแม่ฮ่องสอน

001841